

STUDIE LOKALE FINANCIËN

Brussel, 15 oktober 2026

Financiële situatie 2026 en financiële uitdagingen

Brusselse lokale financiën¹ in 2026: tussen begrotingsdiscipline en structurele uitdagingen

De begrotingen voor 2026 schetsen een gemengd financieel beeld voor de Brusselse gemeenten. De gewone uitgaven stijgen ongeveer even snel als de inflatie², maar de structurele uitdagingen blijven groot. De gemeenten krijgen namelijk tegelijkertijd te maken met oplopende kosten, onder meer voor pensioenen, een moeilijk economisch klimaat en onzekerheid over de gevolgen van de federale hervormingen rond werkloosheid en de belastingvrije som. De aanhoudende inflatie, versterkt door hogere energieprijzen, beperkt hun budgettaire marge verder.

Aan de inkomstzijde mobiliseren de gemeenten een alsmaar groter deel van hun fiscale capaciteit. De regionale middelen daarentegen stagneren door het krappe begrotingskader van het Brusselse Gewest. Daardoor worden de gemeenten afhankelijker van hun eigen belastinginkomsten.

Ook de investeringen blijven achter bij hun historische niveau, hoewel ze essentieel zijn voor de digitale en energietransitie. Na een daling van 32% in 2025 is voor 2026 maar een herstel van 3,4% begroot. Gemeentebesturen staan zo voor een lastige evenwichtsoefening: hun begroting op korte termijn in balans houden en tegelijk investeren in de toekomst.

Tegen deze achtergrond analyseerde de dienst Strategic Research van Belfius Bank de begrotingen van de Brusselse gemeenten voor 2026. Deze analyse brengt de belangrijkste trends en financiële uitdagingen voor de gemeentebesturen in kaart.

¹ Analyse van de 19 Brusselse gemeenten, zonder cijfers van de gemeente Sint-Joost-ten-Node bij gebrek aan een vastgesteld budget op het moment van onze studie.

² Inflatie zoals voorzien in de begrotingscirculaire.

Historisch lage groei voor de gewone uitgaven in 2026, maar toenemende druk voor alle uitgavencategorieën

Volgens de initiële begrotingen voor 2026 geven de Brusselse gemeenten samen 3,3 miljard euro uit aan **gewone uitgaven**, of 2.715 euro per inwoner. Dat is 2,5% meer dan in de initiële begrotingen voor 2025. Daarmee ligt de stijging ruim onder het gemiddelde van de afgelopen vijf jaar (5,9% per jaar, met een piek van 10,8% tussen 2022 en 2023) en komt ze ongeveer overeen met de inflatie die werd verwacht toen de begrotingen werden opgesteld³.

Door de crisis in het Midden-Oosten trekken zowel de inflatie als de energiekosten opnieuw aan. Daarom zullen de gemeenten hun uitgavenramingen de komende maanden wellicht naar boven moeten bijstellen via begrotingswijzigingen. Ook de komende jaren blijven alle categorieën van gewone uitgaven opwaartse druk voelen, onder meer door stijgende pensioenlasten, hogere kosten voor sociale bijstand en veiligheid, en oplopende rentevoeten.

Uitsplitsing van de gewone uitgaven volgens economische groep – Begrotingen 2026

	In mio EUR	In EUR/inw	Evolutie (t.o.v. 2025)
Personeel	1.349	1.098	1,9%
Werking	362	295	0,1%
Overdrachten	1.289	1.049	1,0%
Schulduitgaven	319	259	11,0%
Overboekingen	17	14	-1,4%
TOTALE GEWONE UITGAVEN	3.335	2.715	2,5%

Gematigde stijging van personeelskosten ondanks toenemende pensioenlasten

In 2026 zouden de **personeelskosten** van de Brusselse gemeenten met 1,9% stijgen ten opzichte van de initiële begrotingen voor 2025. Dat is minder dan het gemiddelde van de afgelopen vijf jaar, toen ze jaarlijks met 4,9% toenamen. Daarbij hield de begrotingscirculaire maar rekening met één overschrijding van de spilindex, terwijl Belfius er inmiddels twee verwacht.

³ Verwachte inflatie van 2,3% in 2025 en 1,3% in 2026, volgens de begrotingscirculaire.

De personeelskosten stijgen matig, maar de **pensioenlasten voor statutair personeel** blijven oplopen. Ze vertegenwoordigen nu al 15% van de totale personeelskosten en zullen tijdens deze legislatuur naar verwachting verder toenemen. De gemeenten moeten namelijk het groeiende financieringstekort van het pensioenstelsel voor statutenaren mee opvangen.

De Brusselse gemeenten zijn aangesloten bij het Gesolidariseerd Pensioenfonds⁴. Ze betalen een basispensioenbijdrage van 45% van de loonmassa, naast een responsabiliseringsbijdrage waarvan het tarief geleidelijk stijgt⁵. Dat tarief bedroeg oorspronkelijk 50%, ligt vandaag op 77,48% en zou in 2031 uitkomen op 84,26%. Daardoor zou de totale responsabiliseringsbijdrage van de Brusselse gemeenten stijgen van 47 miljoen euro in 2025 tot 88,2 miljoen euro in 2031: een toename van bijna 90%.

Volgens cijfers van de RSZ telden de Brusselse gemeentebesturen in het derde kwartaal van 2025 samen 16.907 **voltijdsequivalenten (VTE)**, 0,7% minder dan een jaar eerder. Het aandeel statutaire personeelsleden, dat jarenlang daalde, lijkt zich te stabiliseren rond 36%. Dat is aanzienlijk hoger dan in de Waalse en Vlaamse gemeenten, waar het rond 20% ligt.

Vrijwel stabiele gebudgetteerde werkingskosten moeten naar boven worden bijgesteld

De **werkingsuitgaven** vertegenwoordigen gemiddeld 11% van de gewone uitgaven en blijven vrijwel stabiel ten opzichte van 2025 (+0,1%)⁶.

Deze stabilisatie heeft veel te maken met een lichte daling van de **energiekosten** (stookolie, gas en elektriciteit). Volgens de gemeentebegrotingen voor 2026 dalen die voor het tweede jaar op rij, deze keer met 6,5%. Toch maken de energiekosten met 11,5% nog altijd een groter deel uit van de werkingskosten dan vóór de energiecrisis van 2022.

De recente stijging van de energieprijzen als gevolg van de geopolitieke instabiliteit in het Midden-Oosten is nog niet in de begrotingen verwerkt: de begrotingscirculaire dateert van vóór het conflict⁷. De impact op gas- en elektriciteitskosten zal grotendeels afhangen van de lopende energiecontracten en het moment waarop die worden vernieuwd. Door de stijgende olie- en dieselprijzen zullen de Brusselse gemeenten hun begrote werkingskosten zeker naar boven moeten bijstellen.

⁴ Schaarbeek, Sint-Gillis en Sint-Pieters-Woluwe zijn niet aangesloten.

⁵ De responsabiliseringsbijdrage is een extra financiële bijdrage die de lokale besturen (gemeenten, OCMW's, politiezones...) storten aan het Gesolidariseerd Pensioenfonds wanneer de basisbijdragen van hun personeel in dienst niet volstaan om de pensioenkost van hun voormalige statutaire personeelsleden te dekken.

⁶ Het historische gemiddelde van de afgelopen vijf jaar bedroeg 4,2%.

⁷ Begrotingscirculaire van juli 2025.

Bijna 40% van de gebudgetteerde gemeentelijke uitgaven wordt besteed aan andere lokale entiteiten

De **overdrachtsuitgaven** maken 40% uit van de gewone uitgaven van de Brusselse gemeenten (variërend tussen 30 en 45% naargelang de gemeente). 80% van deze overdrachtsuitgaven is bestemd voor andere lokale besturen, omdat gemeenten verplicht zijn om de tekorten van OCMW, politie- en hulpverleningszone... te dekken. Gemiddeld besteden de Brusselse gemeenten 425 euro per inwoner aan hun OCMW en 418 euro per inwoner aan hun politiezone.

De lopende federale hervormingen zorgen voor grote onzekerheid over de financiën van de OCMW's en de politiezones in de komende jaren. Het gaat onder meer om de beperking van de werkloosheidsuitkeringen in de tijd, de geplande fusie van de Brusselse politiezones en de hervorming van hun financiering.

Voor de OCMW's is de beperking van de **werkloosheids- en inschakelingsuitkeringen** tot maximaal twee jaar één van de belangrijkste nieuwe uitdagingen van deze legislatuur. Wie daardoor zijn uitkering verliest, kan bij het OCMW van zijn gemeente aankloppen en, als aan de voorwaarden is voldaan, een leefloon krijgen.

In juli 2026 zagen in Brussel in totaal al 33.266 mensen hun werkloosheids- of inschakelingsuitkering geschrapt⁸. Van de voormalige werklozen die tussen januari en maart hun uitkering verloren, wendde 48% zich tot het OCMW; bij de ontvangers van een inschakelingsuitkering was dat 33%. Daardoor steeg het aantal leefloongerechtigden bij de Brusselse OCMW's beduidend, met 31%.

Stijging van financiële lasten met 175% ten opzichte van 2022

Volgens de begrotingen voor 2026 bedragen de **schulduitgaven** van de Brusselse gemeenten 319 miljoen euro, een stijging van 11% ten opzichte van 2025 (meer dan de historische gemiddelde groei van 8,3%). Daarbinnen vertegenwoordigen de interestlasten voor leningen 22% van de schulduitgaven tegenover 69% voor de terugbetaling van leningen (kapitaal)⁹.

Net als alle andere overheden konden de lokale besturen gedurende een lange periode profiteren van het gunstige effect van de dalende rentevoeten op hun rentelast. De stijging van de rentevoeten sinds 2022, in combinatie met de groei van het schuldenvolume, leidt nu tot een gestage toename van de schuldenlast (interest en afschrijvingen), wat het zoeken naar evenwicht in de gewone dienst voor het eigen boekjaar bemoeilijkt. Sinds 2022 zijn de financiële lasten

⁸ 32.093 mensen uitgesloten van de werkloosheidsvergoedingen en 1.173 van de inschakelingsuitkeringen.

⁹ De overige 9% zijn andere financiële lasten, voornamelijk op korte termijn.

(interessen op zowel schulden op lange als schulden op korte termijn) met bijna 70 miljoen euro gestegen, ofwel 175%.

Fiscale ontvangsten en ontvangsten uit prestaties drijven de groei van gewone ontvangsten

Volgens de begrotingen van de Brusselse gemeenten voor 2026 bedragen de **gewone ontvangsten** 3,3 miljard euro, een stijging van 2,4% ten opzichte van 2025 (zwakker dan het gemiddelde van 6,3% van de afgelopen vijf jaar).

Als men de zogenaamde overboekingen¹⁰ buiten beschouwing laat, stijgen de gewone ontvangsten in werkelijkheid met 4,7%. De ontvangsten die sterker toenemen, zijn die waarvoor de gemeenten over een beslissingsbevoegdheid beschikken (hetzij via een belastingtarief, hetzij via andere zelf bepaalde tarieven). De fiscale ontvangsten en de ontvangsten uit prestaties stijgen respectievelijk met 7,5% en 6%. Omgekeerd stijgen de ontvangsten uit fondsen en subsidies afkomstig van andere overheidsniveaus maar met 1,2% (dus zwakker dan de voorziene inflatie in de begrotingscirculaire).

Uitsplitsing van de gewone ontvangsten volgens economische groep – Begrotingen 2026

	In mio EUR	In EUR/inw	Evolutie (t.o.v. 2025)
Fiscaliteit	1.759	1.432	7,5%
Fondsen	587	477	1,2%
Toelagen	605	492	1,3%
Prestaties	303	247	6,0%
Financiële opbrengsten	66	54	-6,5%
Overboekingen	16	13	-79,0%
TOTALE GEWONE ONTVANGSTEN	3.335	2.715	2,4%

Deze uiteenlopende evolutie van de verschillende inkomstenbronnen benadrukt hoe specifiek de financieringsstructuur van de Brusselse gemeenten is in vergelijking met andere grote steden in het land (zowel in Vlaanderen als Wallonië).

In Brussel zijn de gemeenten voor meer dan 60% van hun inkomsten afhankelijk van eigen belastingheffing en dienstverlening, terwijl minder dan 40% afkomstig is van overheidstoelagen. In de andere grote steden van het land is deze verhouding bijna omgekeerd.

¹⁰ De opbrengsten uit overboekingen bestaan voornamelijk uit terugnames van voorzieningen die werden aangelegd om niet-inbare fiscale ontvangsten te dekken.

Het Gemeentefonds van het Brusselse Gewest bedraagt 317 euro per inwoner (2025), tegenover 596 euro in Wallonië en 1.068 euro in Vlaanderen¹¹.

Uiteenlopende evolutie van de verschillende categorieën fiscale ontvangsten

De **fiscale ontvangsten** van de Brusselse gemeenten bedragen 1.759 miljoen euro, of 1.432 euro per inwoner. Dat is 7,5% meer dan in 2025, een aanzienlijk sterkere stijging dan die van de gewone ontvangsten als geheel.

Iets meer dan 81% van de fiscale ontvangsten komt uit aanvullende belastingen op de onroerende voorheffing, de personenbelasting en de verkeersbelasting. De specifieke lokale belastingen zijn goed voor de overige 19%. Ze staan los van belastingen die andere overheden heffen en de gemeenten innen ze zelf. Hun aandeel blijft ongewijzigd ten opzichte van 2025.

Achter de totale stijging van 7,5% gaan grote verschillen tussen de belastingcategorieën schuil. De opbrengst uit de opcentiemen op de onroerende voorheffing zou met 10,4% toenemen, terwijl die uit de aanvullende belasting op de personenbelasting met slechts 2,4% zou stijgen. Voor de lokale belastingen wordt een groei van 4,5% verwacht.

Na de verhoging van vorig jaar stijgen ook in 2026 de gemiddelde gemeentelijke belastingtarieven in het Brusselse Gewest. De gemiddelde **aanvullende gemeentebelasting op de personenbelasting** bedraagt nu 6,4%, tegenover 6,3% in 2025¹². De **opcentiemen op de onroerende voorheffing** liggen gemiddeld op 3.599, tegenover 3.339 in 2025.

De **specifieke lokale belastingen** bedragen 329 miljoen euro, ofwel 268 euro per inwoner, en stijgen met 4,5% in 2026 ten opzichte van 2025, dus sterker dan het voorziene inflatieniveau in de begrotingscirkulaire.

¹¹ Gemeenten met meer dan 50.000 inwoners.

¹² De opcentiemen op de APB zijn de afgelopen vijf jaar relatief stabiel gebleven (gemiddeld 6,3% in 2021), in tegenstelling tot de opcentiemen op de onroerende voorheffing (gemiddeld 3.020 opcentiemen in 2021).

Ontvangsten van fondsen en toelagen onder druk van de regionale begrotingsmaatregelen

De gemeentelijke ontvangsten uit fondsen en toelagen, dit zijn financiële overdrachten van andere bestuursniveaus (voornamelijk het Brusselse Gewest), bedragen 1,2 miljard euro en vertegenwoordigen 35% van het totaal van de gewone ontvangsten in de begroting voor 2026.

Bijna 50% van de gemeentelijke ontvangsten uit fondsen en toelagen is afkomstig van het Gemeentefonds en van de bijzondere dotatie aan de Stad Brussel (algemene financiering). De andere helft komt uit toelagen, zoals bijdragen in de personeelskosten (21%), in de werkingskosten (9%), of uit compensatiemechanismen voor het verlies aan fiscale ontvangsten (4%). Let wel: deze bedragen hebben alleen betrekking op de structurele subsidieverstrekking en niet op de uitzonderlijke steunmaatregelen voor gemeenten met financiële moeilijkheden (opgenomen onder de ontvangsten uit overboekingen – zie supra).

Zowel de ontvangsten uit fondsen als die uit toelagen kennen een zeer zwakke groei (1,2%), lager dan de inflatie voorzien in de begrotingscircularisatie, voornamelijk als gevolg van het strakke begrotingskader van het Brusselse Gewest.

Een precair begrotingsevenwicht, met verschillen tussen de gemeenten

Volgens de initiële begrotingen voor 2026 realiseren de Brusselse gemeenten¹³ samen een licht overschot van 4,9 miljoen euro op het **eigen dienstjaar** (dat is 0,1% van de gewone ontvangsten). Op basis van de ingediende begrotingen lijkt het aantal gemeenten met een tekort te dalen. In 2026 zouden er nog maar twee zijn, tegenover vier in 2025 en tien in 2024. Dit saldo van het eigen dienstjaar omvat ook het saldo van de functionele overboekingen (vorming en terugname van voorzieningen voor risico's en lasten). Zonder deze integratie bedraagt het saldo op het eigen dienstjaar maar 1,4 miljoen euro.

Op het **algemeen totaal** (dit wil zeggen: rekening houdend met het resultaat van de vorige boekjaren en de algemene overboekingen) en op basis van de ingediende begrotingen zouden de Brusselse gemeenten in 2026 een overschot van 55,5 miljoen euro realiseren, wat 1,7% van hun gewone ontvangsten vertegenwoordigt. Vier gemeenten zouden evenwel niet in staat zijn om te voldoen aan het wettelijke voorgeschreven evenwicht. De deficitaire gemeenten situeren zich hoofdzakelijk in de industriële kanaalgemeenten (cluster B4) en in mindere mate in de residentiële gemeenten van het Noordwesten (cluster B2).

¹³ Zonder cijfers van de gemeente Sint-Joost-ten-Node

Elementen van het gewone saldo van de Brusselse gemeenten – Begrotingen 2026

	In miljoen EUR	In EUR /inw.	In % gew. ontvangsten
EIGEN DIENSTJAAR (ZONDER FUNCTIONELE OVERBOEKINGEN)	1,4	1,1	0,0%
Functionele overboekingen	3,5	2,8	0,1%
EIGEN DIENSTJAAR	4,9	4,0	0,1%
Vorige dienstjaren	52,8	42,9	1,6%
Overboekingen	-2,1	-1,7	-0,1%
ALGEMEEN TOTAAL	55,5	45,2	1,7%

Lichte heropleving van de investeringsprojecten (+3,4%) na sterke daling vorig jaar (-32%)

Volgens de begrotingen voor 2026 bedragen de **buitengewone uitgaven** van de Brusselse gemeenten in totaal 520 miljoen euro. Dat is 3,4% meer dan in de initiële begrotingen van 2025¹⁴. Investeringsprojecten in strikte zin maken 94% van die uitgaven uit en zouden met 10,3% stijgen, na een daling van 32% in 2025.

Anders dan de gewone uitgaven schommelen de investeringsuitgaven sterk van jaar tot jaar. Lokale overheidsinvesteringsprojecten volgen doorgaans ook een herkenbaar patroon binnen de gemeentelijke legislatuur: ze liggen lager in het begin, trekken halverwege weer aan en bereiken vaak een hoogtepunt tegen het einde. Grote projecten vragen namelijk tijd voor de uitwerking van het plan, de studies, de aanbesteding en de financiering. Daardoor kunnen ze meestal pas enkele jaren na het aantreden van een nieuw gemeentebestuur worden uitgevoerd.

Doorgaans wordt 65 tot 70% van de begrote investeringsuitgaven uiteindelijk gerealiseerd, net zoals in Vlaanderen. Dat is aanzienlijk meer dan in Wallonië, waar het **realisatiepercentage** onder de 50% ligt.

In 2026 gaan de gemeentelijke investeringen vooral naar huisvesting en stedenbouw (32%), cultuur, vrije tijd en erediensten (18%), wegeninfrastructuur (17%) en onderwijs (14%).

Als de investeringen langdurig op een laag peil blijven, dreigen de gemeenten minder goed te kunnen inspelen op structurele uitdagingen, zoals de energietransitie, digitalisering en de aanpassing aan de klimaatverandering.

¹⁴ Hoger dan het gemiddelde van de afgelopen vijf jaar (-2,7%, als gevolg van de sterke daling na de verkiezingen tussen 2024 en 2025).

De terugval heeft wellicht **meerdere oorzaken**:

- Aan het **begin van een nieuwe bestuursperiode dalen de investeringen doorgaans**, maar deze keer lijkt de daling sterker dan in eerdere bestuursperiodes.
- De **relanceplannen**, die investeringsprojecten aan het einde van de vorige bestuursperiode een flinke impuls gaven, **lopen geleidelijk af**.
- De **gewone begroting staat onder structurele druk**, terwijl het alsmaar moeilijker wordt om het begrotingsevenwicht te bewaren. Onder meer de pensioen- en rentelasten stijgen en de regionale toelagen nemen amper toe.
- De **financiële gevolgen van de vele lopende hervormingen**, onder meer op het vlak van sociale bijstand, veiligheid en fiscaliteit, blijven onzeker.

Besluit

De begrotingen van de Brusselse gemeenten voor 2026 komen tot stand in een onzeker economisch klimaat. Ook de gevolgen van structurele federale hervormingen zijn voorlopig moeilijk in te schatten. De initiële begrotingen wijzen op een beheerste groei van de gewone uitgaven, maar achter die relatieve stabiliteit gaan grote uitdagingen schuil. Stijgende energieprijzen, oplopende inflatie en opwaartse druk op belangrijke uitgavenposten bemoeilijken het begrotingsevenwicht. Daarbij komt dat de begrotingscirculaire — met de inflatiecijfers waarop de gemeenten zich baseerden — werd opgesteld vóór de inflatie opnieuw aantrok¹⁵.

Gemeentebesturen moeten met weinig budgettaire ruimte dus hun begrotingsdiscipline proberen aanhouden en tegelijk tegemoetkomen aan de verwachtingen van de Brusselaars. Om hun financiën te versterken en duurzame ontwikkeling mogelijk te maken, kunnen ze verschillende pistes onderzoeken die ook in het publieke debat terugkomen: een efficiëntere lokale bestuursorganisatie, externe financiering voor de pensioenlasten, en investeringen in de digitale en energietransitie.

Of de gemeenten hun autonomie en dienstverlening op lange termijn kunnen vrijwaren, hangt af van hun veerkracht én van de beleidskeuzes op lokaal, regionaal en federaal niveau.

Meer weten?

Perscontact Belfius Bank & Verzekeringen:

Ulrike Pommée, + 32 (0)2 222 02 57 ulrike.pommee@belfius.be | press@belfius.be | www.belfius.be
<https://www.belfius.be/onzestudies>

¹⁵ Momenteel wordt de inflatie voor 2026 door het Federaal Planbureau en de Nationale Bank van België geraamd op 3,4%.